

De beschouwing van de kunst en de kunst van de beschouwing

Fragmenten uit een tekst uit 1939, postuum gepubliceerd in *Sinn und Form* 13 (1961).

Het is een heel oude en fundamentele mening, dat een kunstwerk eigenlijk voor alle mensen zou moeten werken, ongeacht hun ouderdom, hun stand of hun opvoeding. Die kunst, heet het dan, richt zich op de mens, en dat kan iedereen zijn, of hij nu oud of jong is, hoofd- of handwerker, opgeleid of niet. Omdat alle mensen iets kunstzinnigs in zich hebben, kunnen alle mensen een kunstwerk verstaan en ervan genieten.

Uit deze mening ontstaat vaak een uitgesproken afkeer tegen zogenaemde commentaren op kunstwerken; men richt zich tegen een kunst die allerhande verduidelijkingen nodig heeft en niet 'van zichzelf' werkt. 'Hoezo, vraagt men, 'zou kunst voor ons slechts dan kunnen werken, als de geleerden er hun voordrachten over gehouden hebben? De 'Mozes' van Michelangelo zou ons slechts aangrijpen nadat

Er zijn veel kunstenaars – en het zijn niet

Zo zegt men dan, maar tegelijkertijd weet men toch dat er mensen zijn die met kunst meer kunnen doen, die uit kunst meer genot kunnen halen dan anderen. Dat is de beruchte 'kleine kring van kenners'.

Als men tot kunstgenot wil komen, volstaat schouwing bestaet. [...]

Als men tot kunstgenot wil komen, volstaat

kringen.

Zelfs iemand die gewoon eet, werkt: ver-

smijdt het vlees, brengt een beetje naar de mond, kauwt. Kunstgenot kan men niet voor minder

Vertaald uit *Texte zur Theorie des Theaters*,
Klaus Lazarowicz en Christopher Balme,
Stuttgart, Reclam, 1991.
Vertaling: Dries Moreels.

Hoe meer ik naar theater kijk, hoe leuker het wordt

Jane Vander Elst, studente 1ste kandidatuur Germaanse aan de KU Brussel, gaat al enkele jaren naar het theater. Ze gaat nog wat vaker sinds ze vorig jaar deelnam aan *Volte Fennen* (jongeren recenseren theatervoorstellingen, een initiatief van CC Westrand o.l.v. Els Leyssen).

'Toeschouwers en acteurs komen samen voor het beleven van een ervaring, die meestal ver-schilt van, rijker en intenser is dan ervaringen in het dagelijkse leven en die juist hierdoor de kijker kan boeien. Toneel is een rollenspel, waarin acteurs een dialoog opvoeren. Meestal gaat het om een conflict van tegenstrijdige houdingen die spanningen veroorzaken.' Zo luidde één van de vele definities die ons over theater voorgeschoteld werd op de schoolbanken, maar die toch niet helemaal overeenstemt met mijn visie op theater. Toneel is voor mij niet slechts een huiskamer waarin de vierde muur ontbreekt. Het is meer dan dat... Maar wat?

Altijd anders. Geen enkel stuk is hetzelfde. Terwijl de ene voorstelling je een uur lang boeit met filosofieer over banale dingen van het leven (*Wachten op Godot*), de humor van een ander stuk je een tijdje bezighoudt, ga je door de prachtige weergave van gevoelens zodanig in een ander stuk op, dat je al snel ver-get dat je in de schouwburg zit.

Ook mijn persoonlijke mening is altijd anders. Ze kan veranderen naarmate het stuk vordert en in elk geval evolueert ze in de loop der jaren. Hoe meer ik naar theater kijk, hoe leuker het wordt en hoe meer ik het kan appreciëren. Voor een schrijftopdracht ging ik

het voorbije jaar vaker naar theater. Mijn visie is veranderd, ik kijk op een andere manier en leer dingen appreciëren waarover ik voordien niet eens had nagedacht.

Troeger vond ik een theaterstuk goed als de acteurs zich inleefden in hun rol en als het verhaal me boeide. Langzamerhand veranderden mijn criteria. Ook al leven de spelers zich ongelooft goed in en is het verhaal uitermate interessant, toch moet een stuk met dat 'iets-meer' hebben, om mij een hele avond te laten genieten. Die visie heb ik gekregen door alle facetten van theater kijken en niet alleen naar